

Forord

TEMA: Organisationsændringer i nordiske folkebiblioteker.

Artiklerne er for størstedelens vedkommende en videre bearbejdning af oplæg og forelæsninger på et nordisk kursus: Organisationsudvikling i folkebibliotekerne - ny teknologi og formidlingsarbejde. Internatkurset var støttet af NORDFOLK og blev afholdt på Højstrupgård ved Helsingør i september 1992. Der var deltagere fra biblioteker i Norge, Sverige, Finland, Island og Danmark på kurset, som var tilrettelagt af Lars Lund og Pierre Evald fra Danmarks Biblioteksskoles Aalborgafdeling.

Et stigende antal biblioteker registrerer i disse år et behov for at tilpasse organisation og arbejdsgange til en ny situation. Folkebibliotekerne er generelt i en fase kendetegnet ved ressourceknaphed, behov for opgave- og markedsudvikling samt introduktion af integrerede lokalsystemer i biblioteket. Disse integrerede lokalsystemer fungerer som en 'change agent' der indvirker på socio-politiske forhold og organisatoriske processer på biblioteket.

Først i nummeret bringes en statusbeskrivelse af biblioteksarbejdets organisering i de enkelte nordiske lande. Disse fremstillinger af den aktuelle situation er udarbejdet af kurssets deltagere i en workshop. Også de afsluttende prospektive statements om biblioteksarbejde i nordiske folkebiblioteker - Helsingør-manifestet - er udarbejdet af kursusedtagerne.

Artiklerne falder i flere grupperinger. En række artikler er udarbejdet af undervisere ved nordiske biblioteksskoler og formidler resultater af forskningsprojekter og forsøgs- og udviklingsarbejde på bibliotekerne. Andre indlæg belyser denne forandringsbølge med en række punktnedslag i enkelte folkebiblioteker. Disse artikler er forfattet af biblioteksfolk, der er engageret i den lokale biblioteksudvikling og som beretter om organisationsudviklingens mange aspekter og problemer.

Ragnar Audunsson fra Oslo præsenterer et forskningsprojekt om hvordan Deichmanske bibliotek i Oslo, Göteborg stadsbibliotek og Szabó Ervin-

biblioteket i Budapest møder og håndterer forandring. I artiklen redegøres også for tidligere forskning om forandringsprocesser og innovation i bibliotekerne. Dorte Skot-Hansen fra København skriver om folkebiblioteksforsøg der bryder grænser og virker ind på bibliotekarrollen og i nogle tilfælde medfører et kultursammenstød mellem projektkultur og systemkultur. Pierre Evald fra Aalborg fremlægger resultater fra et dansk forskningsprojekt om organisationsudvikling i folkebiblioteker og giver et billede af aktuelle initiativer til organisationsforandring i danske folkebiblioteker.

Og Marianne Hiort Lorenzen formidler erfaringer fra et svensk udviklingsprojekt 'Kampen mot de räta linjernes tyranni' og perspektiverer med egne erfaringer om personaleudvikling på folkebibliotekerne. Anders Ørum fra Aalborg tematiserer de konfliktende rolleopfattelser i personalet og trækker nogle linier op omkring de forskellige selvforståelsesformers indvirkning på arbejdstilrettelæggelsen. Med til denne gruppe artikler hører også Jens Thorhauges artikel med en chefkonsulents overvejelser omkring personale- og biblioteksudvikling.

Roland Eliasson fra Halmstad tegner i et diskussionsoplæg et billede af de svenske folkebibliotekers historie, organisation og automation. I fremstillingen indgår også en vurdering af opdagede styringsformer som entreprenørvirksomhed og kommune- og stadsdelsnævn i Sverige. Fra Malmö beretter Sven Nilsson om udviklingsprocesser på Malmö Stadsbibliotek. Artikler af Børge Sørensen og Harald von Hielmcrone om organisationsændringer og taylorisering vil blive bragt i et kommende nummer af Biblioteksarbejde.

Anmeldelserne falder i tråd med den organisatoriske forandringsbølge, der er beskrevet i de forgående artikler. To internationale publikationer om organisationsændringer og team-organisering anmeldes side om side med to nyere svenske udgivelser om biblioteksudvikling på nordisk niveau.

Der går gennem mange af artiklerne et pust af 'library spirit'. Det er redaktionens håb at dette nummer af Biblioteksarbejde kan medvirke til en fortsat debat om brydningen mellem tradition og fornyelse på folkebibliotekerne i Norden.